

אפריל 2018

דבר מנהלת שפ"י

חג הפסח בפתח, ולרבים מאתנו הוא משאלה לפסק זמן מהלחץ התמידי של עבודתנו המקצועית, וברוח הפסח הוא הזמנה ליציאה מעבודות לחירות.

בתקופה זו אנחנו מקבלים מסרים שונים, באמצעות הרשתות חברתיות שאליהן אנחנו משתייכים, המזמינים אותנו להתבוננות עצמית, לעיתים בדרך של הומור ולעיתים כנקודות למחשבה ולשינוי דרך.

מהלך ביעור החמץ, הקודם לחג, מזמין אותנו, לצד עשיית הסדר הפיזי בבית, גם לעשיית סדר במחשבות ובחדרי הנפש, סדר שיאפשר לנו לצאת לחופשי.

כמו שמתארת זאת המשוררת חנה ניר בשירה ביעור חמץ: "אֶת כָּל הַחֲמֵץ / שְׁלִיבֵי מֵאִמָּץ/בְּיָמִים שֶׁל סִגְרִיר וְשֶׁל קוֹר, עִם בּוֹא הַחֲמָה בְּיַד נִכְלָמָה/כְּעֶשֶׂב שׁוֹטֵה אֶעֱקוֹר... / יַעֲבִרוּ אֶז בֶּסֶף/ רִגְשׁוֹת לֵב מְסוֹכָסָף, / פְּחַד, כְּעַס, קִנְיָה, תַּחְרוּת, וְרִיק מִמְטָעַן/ אֶתִּישֵׁב לְשׁוֹלְחָן/ וְאַחֲגוּג אֶת חַג הַחִירוֹת".

אנחנו צריכים את ליל הסדר הזה כמצווה של הגדת לבניך, אך גם כהזדמנות לצמיחה אישית.

"כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׁתֵּהֶיָה לוֹ / אִיזוֹ מְצָרִים, / לֵהִיֹּת מִשָּׁה עֲצָמוֹ מִתּוֹכָהּ / בְּיַד חֲזָקָה, / אוּ בְחֲרִיקַת שְׁנַיִם. ..כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׁתֵּהֶיָה לוֹ / אִיזוֹ מְצָרִים. / וִירוּשָׁלַיִם, / וּמִסְעֵ אֲרוֹךְ אֶחָד, לְזַכֵּר אוֹתוֹ לְעַד / בְּכַפּוֹת הַרְגָלִים". (אמנון ריבק)

אנו צריכים את האומץ ואת הבחירה לצאת למסע נדודים זה, להתבונן בפנימיותנו למצוא בתוכנו את החירות, את המשמעות ואת התקווה.

אני מבקשת לעדכן אתכם במספר נושאים מתוך תכנית העבודה הנמצאים בפיתוח ובהטמעה:

כישורי חיים

תכנית כישורי חיים, המהווה מרכיב ליבה בעבודתנו, עוברת כל הזמן שינויים, התאמות והרחבות. בתכנית המשרד היא מהווה חלק מפיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות וכחלק מהסטנדרטים לפיתוח אקלים חינוכי מיטבי בבתי הספר. פיתוח רווחה נפשית, ובתוך כך פיתוח מיומנויות תוך אישיות ובין אישיות, הן חלק מהכנת הבוגר למאה ה-21 הכוללות

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי

פיתוח בוגר אוטונומי: בעל השקפת עולם ערכית-מוסרית המכוונת את האדם למציאת משמעות; בעל מודעות עצמית לכוחות, לחולשות, לסיכויים ולסיכונים, לגבולות הפנימיים ולגבולות החיצוניים; בעל הנעה פנימית; בעל יכולת לממש את נטיותיו ואת יכולתו; בעל יכולת לגמישות בהתמודדות עם שינויים ומצבים משתנים; בעל כישורים לניהול עצמי הכוללים אקטיביות, יכולת להבעה, יכולת לניהול ולוויסות רגשות, שליטה עצמית ומנהיגות; בעל יכולת לנהל אורח חיים בריא; בעל יכולת להתמודדות עם שינויים ומצבי משבר – חוסן; בעל יכולת לכוון את חייו על פי המטרות שהציב לעצמו.

התכנית מתעדכנת כל הזמן באתר שפ"נט. ניתן למצוא אותה [בתיק המורה לבתי הספר היסודיים](#) ולחטיבות הביניים. אנו נמצאים בתהליך של כתיבת [התכנית לעל יסודי לכיתות י'](#) ונערכים להרחבת ההטמעה של התכנית בכלל המערכת.

גלישה בטוחה ומניעת פגיעה ברשת

שפ"י, בשיתוף עם מנהל טכנולוגיה ותקשוב, מובילים **תכנית לקידום גלישה ומוגנות ברשת**, הכוללת הסברה, תכניות חינוכיות לגלישה בטוחה, פעילות של עמיתים לגלישה בטוחה, התערבות קהילתית לשינוי חברתי ואיתור וטיפול באירועים חריגים. במסגרת הפעולות השונות שהתקיימו בשבוע הגלישה הבטוחה, שהתקיים בין התאריכים 4-9 בפברואר, אני מבקשת לציין מהלך של **כתיבת קוד אתי** על ידי בתי ספר. קוד זה נמצא בשלב של עריכה לקראת הפצתו למערכת.

השנה אנו מתכננים להרחיב את **עבודת העמיתים לגלישה בטוחה**, הכוללת הסברה שתתקיים על ידי תלמידים להתנהלות מיטבית ברשת ולמניעת פגיעה. ההסברה תתמקד בנורמות התנהגות, בתדמית דיגיטלית, באמפתיה ורגישות ברשת, בחשיפת יתר למסכים ובשמירה על הפרטיות. העמיתים יקדמו הסברה ותכניות מניעה בקרב עמיתיהם ובקרב תלמידים צעירים יותר ויהוו שומרי סף המגיבים כאשר הם נחשפים לבריונות ברשת ולפגיעה בעלת אופי מיני וכן כמקור לפניה לעזרה.

בשנת הלימודים תשע"ח החל לפעול **מערך לאומי להגנה על ילדים ובני נוער ברשת**. מדובר במערך לאומי משולב, משטרתי ואזרחי, אשר פועל לאכיפה ולמניעה של תופעות אלימות ופשיעה ברשת האינטרנט. המערך כולו הוא מערך בין משרדי בהובלת המשרד לביטחון הפנים, ובשיתוף משרד החינוך, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי

המשפטים ומשרד הבריאות. משרד החינוך הוא שותף בכיר במערך הלאומי להגנה על ילדים ובני נוער ברשת. תחום החינוך במערך מורכב ממנהלת התחום במטה וחמש מפקחות בדסק החינוך.

במסגרת המערך פועל בהרצה **מוקד לאומי (105)**, הנותן סיוע ראשוני לאירועי פגיעה שונים שמתקיימים ברשת. ילדים, בני נוער והוריהם מוזמנים לפנות למוקד ולקבל מענה מידי על ידי אנשי מקצוע רלוונטיים בהתאם לצורך ולחומרת האירוע.

המוקד יאויש באופן קבוע על ידי מפקחות של השירות הפסיכולוגי ייעוצי של המשרד. המפקחות יעניקו סיוע ראשוני לפונים, ובהתאם לצורך, יפנו להתערבות של גורמי הטיפול במערכת החינוך.

המוקד יעמוד לשירות הציבור ולשירות גורמי החינוך בעיקר בהיבטים הבאים: חירום – הצלת חיים; איתור נפגעים או פוגעים שזהותם אינה ידועה; סיוע בהסרת תכנים פוגעניים ברשת; היועצות וסיוע באירועי פגיעה ברשת; מתן מידע והפנייה לגורמי סיוע.

מלקויות ללמידה

"מלקויות ללמידה" היא תכנית מערכתית המתמקדת בהובלת שינוי בתפיסת המורה בטיפול בתלמידים המתקשים ועם לקות למידה, לצד התמקצעות בתפקידו. מטרתה היא העברת הדגש מהתאמות בדרכי היבחנות להתערבות בהוראה ובתהליכי הלמידה. לתכנית הוקצו משאבים להכשרה ולליווי צוותי החינוך על מנת שיהפכו לבעלי ידע וכלים לפדגוגיה מותאמת לשונות הלומדים.

התכנית מלקויות ללמידה החלה לפעול בשנת הלימודים תשע"ח בחטיבות הביניים ב-15 יישובים (סה"כ 76 חטיבות ביניים). בשנת הלימודים תשע"ט תחל פעימה שניה והתכנית תורחב לעוד 24 רשויות מקומיות נוספות (113 חטיבות ביניים, סה"כ 39 רשויות וכ- 200 חטיבות).

תיווך זיכרון השואה לילדים ונוער - מענים אפשריים לדילמות פסיכו-חינוכיות

בשנת 2014 הושקה ברשת תכנית חינוכית לימודית רב גילאית להנחלת זיכרון השואה של משרד החינוך באתר "[בשבילי הזיכרון](#)". האתר מעמיד לרשות המורים עולם תוכן נרחב ועשיר בנושא, ומציג כלי עזר פדגוגיים לשימוש אנשי החינוך.

תיווך נושא השואה לילדים ובני נוער העלה בקרב מורים, יועצים ופסיכולוגים צורך נוסף: כלים לטיפול בדילמות פסיכולוגיות-חינוכיות, אשר מאתגרות תלמידים, גננות ומורים סביב העיסוק

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי

בנושא השואה.

[השירות הפסיכולוגי הייעוצי במשרד החינוך נענה לאתגר זה וגיבש חוברת המהווה כלי עזר לפסיכולוגים ויועצים חינוכיים ומספקת מענים אפשריים לדילמות פסיכו-חינוכיות בתהליך תיווך זיכרון השואה לילדים ולנוער.](#)

פסיכולוגים ויועצים מוזמנים להסתייע בחוברת זו בבואם להנחות את הצוותים החינוכיים אשר מתווכים את נושא השואה לתלמידים. החוברת כוללת בין השאר פרק אודות ההכנה הרגשית של איש החינוך לתיווך נושא השואה לתלמידים, וכן פרק העוסק בהתמודדות עם שאלות מאתגרות שאנשי חינוך עשויים להעלות לפני פסיכולוגים ויועצים.

אני מאחלת לכם ולבני משפחותיכם חג פסח שמח, שקט ובטוח. לפסיכולוגים ויועצים בני החברה הערבית היוצאים היום לחופשת האביב - חג אביב שמח. לחברינו בני העדה הנוצרית מבקשת לברך בברכת פסחא שמח.

חנה שדמי
מנהלת אגף א' שפ"י